

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata

*A szolgáltatás-tervezési koncepció
II. felülvizsgálata*

2009.

A szolgáltatás-tervezési koncepció II. felülvizsgálatát a Képviselő-testület .../2009./XI.ÖK/.../ sz. határozatával elfogadta.

Budapest, 2009.

Molnár Gyula
polgármester

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése szerint, a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat, illetve a megyei önkormányzat a településen illetve a megyében, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szociális szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatás-tervezési koncepciót készít. A koncepció tartalmát a helyi önkormányzat két évente felülvizsgálja és aktualizálja.

A szolgáltatás-tervezési koncepció célja az Újbudán élő, szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szociális szolgáltatások feladatainak áttekintése, továbbá a biztosított ellátási formák megszervezésével valamint fejlesztésével kapcsolatos önkormányzati feladatok meghatározása.

A szolgáltatás-tervezési koncepciót a Képviselő-testület az **500/2004./XI.ÖK/XII.15.** számú határozatával fogadta el, első felülvizsgálatát pedig a **38/2007./XI.ÖK/III.23.** számú határozatával hagyta jóvá.

A második felülvizsgálat előkészítése során véleményezési lehetőséget kaptak a szociális feladatot ellátó, az Önkormányzat által fenntartott illetve az Önkormányzattal ellátási szerződési jogviszonyban álló intézmények vezetői, a kerületi kisebbségi önkormányzatok, a Fővárosi Önkormányzat továbbá a Szociális Kerekasztal. A beérkezett vélemények beépítésére a Szociális, Lakás és Sport Bizottság javaslata szerint sor került, az Szt. 92. § (7) bekezdésében foglaltaknak megfelelően.

A Koncepció második felülvizsgálati dokumentuma tartalmazza az Szt. 92.§ (4) bekezdése szerint

- a) a lakosság szám alakulásával, korösszetételével,
- b) a szolgáltatások iránti igényekkel,
- c) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetével,
- d) az egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességével kapcsolatos megállapításokat, továbbá
- e) az új szolgáltatások kiépítésének ütemtervét,
- f) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az együttműködés kereteit.

A kerület lakosság száma 2008. január 1-jén 131 158 fő, a korosztályi arányok változása nem jelentős. Figyelmet érdemel viszont, hogy a hetven éven felüli népesség létszáma több mint 500 fővel növekedett a 2004. évihez képest. Ez az arányváltozás is mutatja, hogy az idősek ellátására, a részükre nyújtott szolgáltatások körére nagy hangsúlyt kell fektetni.

1. A szociális ellátási kötelezettség általános tartalmának felülvizsgálata

Az önkormányzati szociális szolgáltatások jogi háttérét az Szt., illetve a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 5/2009./II. 24./ XI.ÖK rendelet biztosítja. Az Önkormányzat kötelező feladatait az Szt. határozza meg:

A. Szociális alapszolgáltatások:

1. étkeztetés,
2. házi segítségnyújtás,
3. családsegítés,
4. jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
5. utcai szociális munka,
6. nappali ellátás
  1. idősek,
  2. fogyatékos személyek,
  3. hajléktalan személyek,
  4. szenvedélybetegek,
  5. pszichiátriai betegek részére.

B. A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások:

1. átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátások
  1. időskorúak gondozóháza,
  2. fogyatékos személyek gondozóháza,
  3. pszichiátriai betegek átmeneti otthona és a
  4. szenvedélybetegek átmeneti otthona.

C. Vállalt feladatként nyújtott szolgáltatások:

1. támogató szolgáltatás,
2. szenvedélybetegek közösségi ellátása,
3. idősek emeltszintű otthona.

Hiányzó ellátások: a pszichiátriai betegek nappali ellátása, valamint a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek átmeneti otthona.

A fővárosban a Fővárosi Önkormányzat gondoskodik továbbra is a hajléktalanok éjjeli menedékhelyének és átmeneti szállásának megszervezéséről és fenntartásáról.

A feladatellátás bemutatása az ellátó szervezet, intézmény szerinti bontásban:

<u>Feladat</u>	<u>Ellátás formája</u>	<u>Ellátó szervezet, intézmény</u>
A. – B. KÖTELEZŐ FELADATOK		
A.1. étkeztetés	önkormányzati intézmény	Egyesített Szociális Intézmények
A.2. házi segítségnyújtás	önkormányzati intézmény	Egyesített Szociális Intézmények – gondozási központok
A.3. családsegítés	önkormányzati intézmény	Újbudai Humán Szolgáltató Központ
A.4. jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	önkormányzati intézmény	Egyesített Szociális Intézmények
A.5. utcai szociális munka	önkormányzati intézmény	Máltai Szeretetszolgálat
A.6.1. idősek nappali ellátása	önkormányzati intézmény	Egyesített Szociális Intézmények – idősek klubjai
A.6.2. fogyatékos személyek nappali ellátása	társulás/önkormányzati ellátási szerződés	Habilitációs Fejlesztő Központ Down Alapítvány, Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány
A.6.3. hajléktalan személyek nappali ellátása	ellátási szerződés	Máltai Szeretetszolgálat Fiatalok Önségítő Egyesülete
A.6.4. szenvedélybetegek nappali ellátása	ellátási szerződés	Katolikus Karitás
A.6.5. pszichiátriai betegek nappali ellátása	hiányzó ellátás	–
B.1.1. időskorúak gondozóháza	önkormányzati intézmény	Újbudai Idősek Háza
B.1.2. fogyatékos személyek gondozóháza	ellátási szerződés	Down Alapítvány
B.1.3. pszichiátriai betegek átmeneti otthona	hiányzó ellátás	–
B.1.4. szenvedélybetegek átmeneti otthona	hiányzó ellátás	–
C. VÁLLALT FELADATOK		
C.1. támogató szolgáltatás	önkormányzati intézmény	Egyesített Szociális Intézmények
C.2. szenvedélybetegek közösségi ellátása,	ellátási szerződés	Katolikus Karitás
C.3. idősek emeltszintű otthona	önkormányzati intézmény	Újbudai Idősek Háza

2. Az egyes szociális ellátási formák, szolgáltatások felülvizsgálata

A. Szociális alapszolgáltatások

A.1. Étkeztetés – Az igénybevételre jogosító szociális rászorultság – nem jövedelmi szemléletű – feltételeit a hatályos önkormányzati rendelet szabályozza 2008-tól. 2008. január 1-től az Szt. 119/C. §-a szerint jövedelemvizsgálatot kell lefolytatni. A jövedelemigazolást a Polgármesteri Hivatal adja ki. Az igénybevétel mutatói:

Év	Napi adagszám	
	Helyben fogyasztott	Kiszállított
2007	211	747
2008	333	761

A 2007. évi felülvizsgálat óta a szolgáltatást igénybevevők száma nőtt. Az étkezés térítési díjának – önköltség számítás alapján történő – megállapítása kedvezően hat és ösztönzi a szolgáltatás szélesebb rétegben történő igénybevételét, a kerületi rászorult emberek egyre nagyobb arányban veszik igénybe ezt az alapvető szolgáltatást.

A.2. Házi segítségnyújtás – 2008. január 1-től az Szt. szerint a házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet, illetve jövedelmi helyzetet. *A gondozási szükséglet vizsgálata céljából ún. szakértői bizottság működik.* A házi segítségnyújtás halaszthatatlan és indokolt esetben azonnal, három hónapos időtartamig biztosítható 2008. január 1-től. Az igénybevétel mutatói:

Év	Napi igénybevétel (fő)
2007	105
2008	144

A 2007. évi felülvizsgálat óta a szolgáltatást igénybevevők száma nőtt. Fontos cél a szociális alapszolgáltatások hozzáférési lehetőségeinek bővítése, az idős személy minél tovább, saját otthonában biztosított ellátása. Az adminisztrációs feladatok nagymértékű növekedése miatt informatikai fejlesztés szükséges.

A.3. Családsegítés – A 2007. évi felülvizsgálat óta a társadalmi jelzőrendszer továbbfejlesztését és működtetését az Újbudai Humán Szolgáltató Központ folyamatosan végzi. Az igénybevétel mutatói:

Év	Forgalom (fő)
2007	5 240
2008	5 539

Az intézmény szolgáltatásai iránti igény folyamatosan növekszik. 2009. január 1-től az aktív korúakkal (Szt. 33. §) kapcsolatos feladatok ellátása körében az aktív korú személyt nyilvántartásba veszik, a beilleszkedését segítő programról írásban megállapodás születik. A beilleszkedést segítő program az önkormányzattal együttműködő személy szociális helyzetéhez és mentális állapotához igazodva kiterjed a kapcsolattartásra, az előírt foglalkozáson, tanácsadáson, illetőleg a munkavégzésre történő felkészülést segítő programban, továbbá a felajánlott oktatásban, képzésben történő részvételre.

A.4. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás – A 2007. évi felülvizsgálat óta 20 új készülék került beállításra – a kihasználtság teljes – de ennek ellenére a várakozók száma 2008. december 31-én 19 fő. Az igénybevétel mutatói:

Év	Igénybevétel (fő)
2007	65
2008	85

A szolgáltatást igénybevevők száma nőtt. A szolgáltatás továbbfejlesztésére jelentős igény mutatkozik.

A.5. Utcai szociális munka – A feladatot a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület látja el. Az igénybevétel mutatói:

Év	Regisztrált ügyfelek (fő)	Aktívan gondozott személyek (fő)
2007	210	125
2008	252	155

A szolgáltatást igénybevevők száma nőtt az első felülvizsgálathoz képest.

A.6. Nappali ellátás

A.6.1. Idősek nappali ellátása – A 2007. évi felülvizsgálat óta megtörtént a demens személyek nappali ellátásának megszervezése az Egyesített Szociális Intézményekben.

A 2008. évben a működő idős klubjai közül, két klubban új helyen indult el a szolgáltatás, a Kecskeméti József utca 14. szám (ideiglenesen a Közösségek Ház elkészültéig az Alabástrom utca 13. helyett), illetve a Gazdagréti tér 1. szám (Gazdagréti tér 4. szám helyett) alatt. A szolgáltatást igénybevevők száma csökkent az első felülvizsgálathoz képest. Az igénybevétel mutatói:

Év	Fő
2007	258
2008	139

A csökkenés oka, hogy 2008-ban a szolgáltatási önköltség alapú térítési díjszámítás miatt megszűnt a nappali ellátás általános díjmentessége. Új klub és gondozási központ kialakítása szükséges Őrmezőn, amely a kamaraerdei terület ellátását is biztosítja.

Az idősellátás kerületi hangsúlyait az alapellátás irányába kell elmozdítani. A nappali ellátás tekintetében nagyobb mértékű visszaesés tapasztalható, szükséges alternatív, rugalmas megoldások kialakítása, a szolgáltatásnak az idős emberek számára vonzóvá tétele. Ezt a cél szolgálja a 2008. évben elindított 60+ program. A megvalósításban az idősek klubjai, befogadói lehetnek az alakuló civil közösségeknek és programjaiknak.

A.6.2. Fogyatékos személyek nappali ellátása – A 2007. évi felülvizsgálat akadálymentesítési feladatai közül a Habilitációs Fejlesztő Központban jelenleg folyamatban van az intézmény bejáratának (híd, bejárat) teljes felújítása. A kivitelezés várhatóan 2009. márciusában fejeződik be. A fogyatékos személyek nappali ellátását Újbudán a Habilitációs Fejlesztő Központ, a Down Alapítvány és a Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány látja el. A Habilitációs Fejlesztő Központ igénybevételének mutatói:

Év	Fő
2007	20
2008	16

A Habilitációs Fejlesztő Központ akadálymentesítésének további folytatása kiemelt feladat (csoportszobák, mosdó és fürdőhelyiségek), a lehetséges pályázati források bevonásával.

A.6.3. Hajléktalan személyek nappali ellátása – A feladatot a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület és a Fiatalok Önségítő Egyesülete látja el. Az igénybevétel mutatói:

Intézmény	Ellátottak száma (fő)
<i>Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület</i> <i>Nappali Melegedő</i> Rimaszombati út 15/A. (önkormányzati bérlemény)	50
<i>Fiatalok Önségítő Egyesülete</i> Major utca 37. (magántulajdon)	65

A.6.4. Szenvedélybetegek nappali ellátása – A feladatot a Katolikus Karitászs a 2007. évtől indította el a Csóka utca 5. szám alatti önkormányzati helyiségcsoportban, ellátási szerződés keretében. A közösségi ellátással együtt az igénybevétel mutatói:

Év	Ellátottak száma (fő)
2007	1888
2008	1987

B. Szakosított ellátási formák

B.1. Átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátások

B.1.1. Időskorúak gondozóháza – A 2007. évi felülvizsgálat óta megtörtént az Újbudai Idősek Házában biztosított funkciók átgondolása. A gondozóház várhatóan 2009. március 1-jétől, 10 férőhelyen kezdi meg működését az intézményében. Még 2009-ben újabb öt lakrész átalakítását tervezzük, így 20 fő gondozóházi ellátása válik lehetségessé. A szolgáltatásra nagyon nagy igény van, mert elnevezésével ellentétben, nem csak az idősek, hanem a 18. életévüket betöltött beteg személyek – akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni – részére is ellátást biztosít.

B.1.2. Fogyatékos személyek gondozóháza – A feladatot a Down Alapítvány látja el a Szalóki u. 53. szám alatti, az Önkormányzat tulajdonában álló épületben. Az ellátási szerződés szerint 10 férőhelyet biztosítanak a XI. kerületi igénylők számára.

C. Vállalt feladatként nyújtott szolgáltatások

C.1. Támogató szolgáltatás – A feladatot az Egyesített Szociális Intézmények látja el. A támogató szolgáltatások normatív állami finanszírozása megszűnt. 2009-től a feladat finanszírozása pályázat útján történik, 3 éves időtartamra. Az Önkormányzat a pályázatot elnyerte, így 2009-2011-ig a szolgáltatást a kerület rászoruló lakosai számára biztosítani tudja. A 2009. évi támogatás összege: 8 040 000 Ft. Az igénybevétel mutatói:

Év	Állandó ellátot- tak (fő)	Személyi segítség (fő)	Szállító szolgál- tatás (fő)
2007	28	15	5
2008	30	20	6

C.2. Szenvedélybetegek közösségi ellátása – a feladatot a Katolikus Karitás látja el, a Bartók Béla út 96. szám alatti, önkormányzati tulajdonú helyiségben, ellátási szerződés útján.

C.3. Idősek emeltszintű otthona – A 2007. évi felülvizsgálat óta az Újbudai Idősek Háza folyamatosan biztosítja az akkor meghatározott programokat (*Nefelejcs program, Nyitott kapu program, Idősek a világhálón program, Generáció közötti kapcsolatok építése*). Az igénybevétel mutatói:

Év	Ellátottak száma (fő)
2007	65
2008	62

2008. év január 1-től a Szt. módosítása értelmében az igénybe vétel feltételei megváltoztak, a kérelmezők ismételt megkeresése vált szükségessé a várakozók tájékoztatása érdekében. Az ismételt megkeresések, illetve elhalálozás miatt 27 kérelem megszüntetésére került sor. A szolgáltatás iránti igény az elmúlt években tartósan magas volt, 2008. december 31-én a nyilvántartott várakozók száma 90 fő volt. 2008. január 1. napjától az intézménybe csak azon személyek vehetők fel, akik napi 4 órán túli gondozási szükséglettel rendelkeznek, vagy az ORSZI* egyéb körülmények miatt (80 éven felüli személy, aki házi segítségnyújtásban nem részesül) indokoltnak tartja az idősotthoni elhelyezést. A megváltozott feltételek miatt a korábbi évekhez képest a beadott kérelmek száma csökkent.

3. A feladatok összegzése, ütemezése

- Elsődleges feladat a hiányzó szolgáltatások biztosításának pótlása. A pszichiátriai betegek nappali ellátásának biztosítására lehetőséget nyújt a Katolikus Karitással ellátási szerződés megkötése. A Karitászt nyitott a szolgáltatás ellátására, mivel tapasztalataik szerint a szenvedélybetegek számára fenntartott nappali ellátásban is gyakran kérnek segítséget pszichiátriai betegek.
- A hiányzó átmeneti ellátásokra (pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek részére) ellátási szerződés megkötésére alkalmas partner megkeresése szükséges. A kerületben ilyen tevékenységi körrel rendelkező szervezet nem működik.
- Az időskorúak részére nyújtott szociális alapellátás körében szükséges a telephelyek további akadálymentesítése.
- Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ feladatai várhatóan az aktív korúakkal való együttműködés („Út a munkához” program), illetve az adósságkezelési tanácsadás területén növekednek.
- A fogyatékkal élők ellátásának speciális célcsoportja, az autista személyek részére – különösen a 23 év felettiek esetében – szükséges a célcsoport adottságaihoz illeszkedő nappali ellátás kialakítása.
- A hajléktalan személyek ellátása területén az Önkormányzat kötelező feladatán túl is biztosít szolgáltatásokat. A célcsoportnak a szükséges szolgáltatásokhoz való hozzá-

* Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet

férésének segítése, az ellátó intézmények felé történő terelése, ezzel a közterületen való jelenlétének visszaszorítása érdekében, szükséges a hajléktalan személyekkel a közterületen találkozó intézmények, szervek, egyéb szereplők – közterület-felügyelet, utcai szociális munka, rendőrség stb. – együttműködésének erősítése.

A 2010. december 31-ig terjedő időszaknak a szolgáltatásokkal kapcsolatos teendőit a következő táblázat foglalja össze.

<i>Terület</i>	<i>Feladat</i>
1. Idősellátás	<ul style="list-style-type: none"> - Őrmezőn, Kamaraerdő területét is ellátó új gondozási központ kialakítása; - az idősek klubjai és a szociális konyha teljes körű, komplex akadálymentesítése; - a szolgáltatásokhoz kapcsolódó nyilvántartási és elszámolási feladatokra informatikai fejlesztés, program elkészítése és bevezetése;
2. Családsegítés	<ul style="list-style-type: none"> - aktív korúakkal kapcsolatos feladatok ellátása - adósságkezelési tanácsadó szolgálat fejlesztése
3. Idősotthoni ellátás	<ul style="list-style-type: none"> - gondozóházi feladat elindítása, bővítése
4. Fogyatékos személyek ellátása	<ul style="list-style-type: none"> - az akadálymentesítési feladatokra pályázati lehetőségek felkutatása, a teljes akadálymentesítés megvalósítása; - autista személyek számára nappali ellátás biztosítása, elindítása
5. Hajléktalan személyek ellátása	<ul style="list-style-type: none"> - az együttműködés, illetve a szolgáltatások hozzáférhetőségének erősítése, a célcsoport közterületi jelenlétének visszaszorítása
6. Új szolgáltatások kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> - egyeztetés civil szervezetekkel a szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek közösségi, nappali és átmeneti ellátása területén; - ellátási szerződések előkészítése